

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ТОРГІВЛІ,
ОБСЛУГОВУЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТУРИЗМУ**

**КАФЕДРА ТОВАРОЗНАВСТВА, ТОРГОВЕЛЬНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЕКСПЕРТИЗИ ТОВАРІВ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ
для здобувачів вищої освіти спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній
справі»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

**Старобільськ
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
2021**

УДК 339(072)

Рецензенти:

- Онопрієнко О.В.** заступник начальника відділу митних компетенцій Східної митниці Держмитслужби
- Крालюк М.О.** завідувач відділу електротехнічних, пожежно-технічних та досліджень питань безпеки життєдіяльності Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України

Н. В. Омельченко, В. Ф. Дрель, А. С. Браїлко, Н. В. Лисенко

М 54 Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2020. 66 с.

Навчально-методичне видання має на меті допомогти здобувачам вищої освіти у виконанні, оформленні та захисті кваліфікаційної роботи відповідно до чинних вимог. Методичні рекомендації містять матеріали стосовно: мети, компетентностей, програмних результатів навчання, структури, рекомендованих напрямів дослідження та тематики, рекомендацій щодо змісту окремих складових, вимог до оформлення тексту та переліку джерел посилань, організації виконання кваліфікаційної роботи бакалавра та її захисту. Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи призначені для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

УДК 339(072)

*Рекомендовано вченою радою
Державного закладу «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
(протокол №7 від «26» березня 2021 року).*

© Н.В. Омельченко, В.Ф. Дрель,
А.С. Браїлко, Н.В. Лисенко 2021
© ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2021

ВСТУП

Кваліфікаційна робота спрямована на розв'язання теоретичних завдань та вирішення практичних проблем у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та списування. Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний і відкритий захист має на меті забезпечити формування компетентностей у сфері професійної діяльності відповідно до освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», галузі знань 07 «Управління та адміністрування», а саме:

ЗК 1. здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

ЗК 1. здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 2. здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях;

ЗК 3. здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 5. навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК 6. здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 8. здатність виявляти ініціативу та підприємливість;

ЗК 10. здатність діяти відповідально та свідомо;

СК 2. здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур;

СК 4. здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;

СК 5. здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності;

СК 6. здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності;

СК 7. здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;

СК 9. здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур;

СК 11. здатність визначати споживні властивості, кількісний та якісний склад, технічні характеристики продукції, які дозволяють однозначно ідентифікувати класифікаційну приналежність продукції;

СК 12. здатність брати участь в розробці проектів стандартів, методичних та нормативних матеріалів, технічної документації і в практичній реалізації розроблених проектів та програм; здійснювати контроль за дотриманням встановлених вимог, діючих норм, правил і стандартів;

СК 13. здатність проводити експертизи з визначення якісних, кількісних та вартісних характеристик продукції вітчизняного та іноземного виробництва і оформлювати її результати;

СК 14. здатність використовувати сучасні технічні засоби, інформаційно-комунікаційні технології, прикладне програмне забезпечення галузей митної справи у професійній діяльності;

СК 15. здатність використовувати методи митно-тарифного і нетарифного регулювання для виконання та контролю зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів ринку;

СК 16. здатність застосовувати на практиці законодавство України щодо митного декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України, використовувати професійні права та обов'язки митного брокера.

Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний і відкритий захист має на меті забезпечити програмні результати навчання (ПРН) відповідно до освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», галузі знань 07 «Управління та адміністрування», а саме:

ПРН 1. використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях;

ПРН 2. застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності;

ПРН 3. мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами;

ПРН 4. використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;

ПРН 5. організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;

ПРН 7. демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати;

ПРН 8. застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;

ПРН 9. знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави;

ПРН 10. демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства;

ПРН 11. демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці;

ПРН 12. володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур;

ПРН 14. вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності;

ПРН 15. оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів;

ПРН 16. знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці;

ПРН 17. вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів;

ПРН 19. застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм;

ПРН 21. застосовувати набуті знання та навички для проведення експертизи (з визначення якісних, кількісних та вартісних характеристик продукції вітчизняного та іноземного виробництва) і документального оформлення її результатів;

ПРН 22. вибирати та застосовувати заходи тарифного і нетарифного регулювання для виконання та контролю зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів ринку;

ПРН 23. використовувати на практиці законодавство України щодо декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України.

За результатами публічного і відкритого захисту кваліфікаційної роботи та виконання індивідуального навчального плану здобувачам вищої освіти присвоюється освітня кваліфікація: бакалавр підприємництва, торгівлі та біржової діяльності за освітньою програмою «Товарознавство та експертиза в митній справі»

Кваліфікаційна робота бакалавра – це робота у вигляді закінченого дослідження, що свідчить про ступінь підготовленості бакалавра до самостійної професійної роботи. Кожне дослідження, у тому числі й кваліфікаційна робота, від творчого задуму до остаточного оформлення має свою специфіку. Однак всіх їх об'єднують універсальні послідовні етапи:

1. Вибір теми, обґрунтування її актуальності і визначення рівня її розробленості; вибір об'єкта, предмета, окреслення мети і завдань дослідження.

2. Підбір необхідної наукової інформації, пошук, вивчення й аналіз інформаційних джерел з теми дослідження; вибір напрямів дослідження з огляду на його мету.

3. Відпрацювання теоретичних передумов та визначення завдань дослідження.

4. Вибір методів дослідження, які є інструментами здобуття фактичного матеріалу, необхідною умовою досягнення поставленої мети.

5. Обробка й аналіз результатів експериментального дослідження.

6. Написання тексту роботи, оформлення її вступу і висновків, бібліографічний опис інформаційних джерел і створення додатків.

7. Підготовка до захисту і захист дослідження.

Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи розроблені відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії для проведення атестації здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», стандартів, які стосуються оформлення рукописів наукових робіт і є навчально-методичним документом, що визначає вимоги до виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи.

1. Загальні рекомендації щодо вибору об'єкта та теми кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота повинна охоплювати типові завдання фахової діяльності, знання, навички і вміння, способи мислення, погляди якими повинен володіти здобувач вищої освіти та які передбачені освітньою програмою «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

В роботі необхідно вміло використати та професійно поєднати теоретичні знання, практичні навички та методи досліджень з освітніх компонент: навчальних дисциплін (циклу практичної підготовки); виробничих практик з контролю якості на виробництві, з інспектування та контрольно-наглядової діяльності в торгівлі, а також бакалаврської (митно-брокерської).

Кваліфікаційна робота повинна мати комплексне спрямування (товарознавче, експертне, митне), а також носити характер експериментальної або дослідницької роботи.

Обсяг кваліфікаційної роботи залежить від особливостей теми і повинен становити мінімум 70 – 80 сторінок основного тексту. Зміст роботи викладається українською мовою, послідовно, згідно з розробленим разом з керівником та затвердженим завідувачем кафедри планом.

1.1 Структура кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота повинна містити:

- а) титульну сторінку (додаток А);
- б) завдання на кваліфікаційну роботу й календарний план її виконання (додаток Б);
- в) анотацію;
- г) зміст (додаток В);
- д) ключові слова;
- е) скорочення та умовні позначки (за потреби);
- ж) вступ;
- з) перший розділ (теоретичний);
- и) другий розділ (організація, об'єкт та методи дослідження);
- к) третій та четвертий розділи (дослідницький, практичний, аналітичний);
- л) висновки;
- м) рекомендації;
- н) перелік джерел посилань (додаток Д);
- о) додатки за сутністю роботи;
- п) замовлення від підприємств (організацій, установ) (додаток Ж.1), довідку про практичну значимість кваліфікаційної роботи (додаток Ж.2, Ж.3);
- р) відгук наукового керівника кваліфікаційної роботи (додаток И);
- с) рецензія на кваліфікаційну роботу (додаток К).

1.2 Тема кваліфікаційної роботи

Назва теми кваліфікаційної роботи повинна бути, по можливості, короткою, відповідати першого (бакалаврського) рівню вищої

освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі» та сутності наукового і практичного завдань, які вирішуються.

Тема повинна бути актуальною, мати теоретичне і практичне значення, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку товарознавчої та експертної науки, а також реальній господарській діяльності підприємства (організації, установи), на якому студент проходив виробничу(і) практики.

Вибір теми кваліфікаційної роботи проводиться студентом самостійно з урахуванням рекомендацій керівника, наукових інтересів студента, попередньої власної науково-дослідницької роботи, можливості отримання необхідної інформації на підприємстві тощо.

Кваліфікаційна робота може виконуватися за тематикою, яку замовляють підприємства (організації, установи), що уклали угоду з ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» на навчання студентів або мають договори співпраці та/або співдружності. Замовлення оформляються відповідним листом.

Темою кваліфікаційної роботи може бути одна з актуальних проблем управління якістю на всіх етапах життєвого циклу товарів, їх ідентифікації та експертизи, оптимізації логістичних систем; розроблення та оцінки варіантів переміщення товарів через митний кордон України, яка є теоретично та методично не розробленою або потребує розроблення новітніх теоретичних та методичних підходів, носить науковий характер, викликає зацікавленість науковців, дослідників, практиків або є перспективною для впровадження з метою підвищення ефективності господарювання в Україні. Тема кваліфікаційної роботи має відповідати компетентностям, передбаченим освітньою програмою «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Разом із вибором теми визначається об'єкт дослідження. Ним може бути будь-який вид харчового продукту або нехарчової продукції конкретного підприємства.

Об'єкт дослідження повинен визначатися за матеріалами, що характеризують діяльність певного підприємства (організації,

установи). Її діяльність повинна створювати можливість інформаційного забезпечення дослідження обраної теми.

У разі відсутності пропозицій з боку студента щодо досліджуваного об'єкта у випускової кафедри залишається право призначення підприємства або установи, з якими ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» має відповідну угоду.

Для персоніфікації об'єкту дослідження і теми кваліфікаційної роботи кожен здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня (протягом першого семестру) подає заяву на ім'я завідувача кафедри товарознавства, торговельного підприємництва та експертизи товарів. Вона є підставою для призначення наукового керівника, визначення об'єкта дослідження і формулювання теми кваліфікаційної роботи.

1.3 Рекомендовані напрями досліджень та тематика кваліфікаційних робіт

Доцільно, щоб тема кваліфікаційної роботи відповідала одному із наведених нижче напрямів досліджень:

ОБ'ЄКТ*: асортимент, експертиза та система тарифного та нетарифного регулювання його імпорту;

Порівняльне тестування ОБ'ЄКТ* та особливості тарифного оформлення його ввезення на митну територію України;

Експертиза і митний контроль ОБ'ЄКТ*: шляхи удосконалення;

Порівняльне тестування ОБ'ЄКТ* та дослідження системи захисту споживчого ринку країни від імпорту недоброякісних, шкідливих і небезпечних товарів;

Порівняльне тестування ОБ'ЄКТ* вітчизняного виробництва та особливості контролю за їх класифікацією;

Порівняльне тестування ОБ'ЄКТ* та заходи забезпечення дотримання митного законодавства під час внутрішнього митного транзиту;

ОБ'ЄКТ*: сучасний асортимент, особливості експертизи якості та забезпечення дотримання митного законодавства під час поміщення на склад тимчасового зберігання;

Порівняльне тестування ОБ'ЄКТ* та правова регламентація їх прибуття на митну територію України;

Експертиза ОБ'ЄКТ* та аналіз впливу умов зовнішньоекономічної угоди на особливості його ввезення на митну територію України.

Класифікації для митних цілей ОБ'ЄКТ*, що ввозиться на митну територію України;

Сучасний асортимент, експертиза ОБ'ЄКТ* та практичні аспекти митного контролю за переміщенням через митний кордон України;

Експертиза кількості та якості ОБ'ЄКТ*, що ввозиться на митну територію України з метою вільного використання;

Формування асортименту, експертиза ОБ'ЄКТ* та система державного контролю за переміщенням через митний кордон під час імпорту;

Асортимент, ідентифікація та митно-тарифне регулювання імпорту ОБ'ЄКТ*;

Порівняльне тестування ОБ'ЄКТ* та практичні аспекти визначення країни походження;

ОБ'ЄКТ*: асортимент, порівняльне тестування та контроль його якості і безпеки під час імпорту;

Експертиза та особливості митно-тарифного регулювання ОБ'ЄКТА*, що ввозиться на митну територію України з метою вільного використання;

Експертиза якості та кількості ОБ'ЄКТ*, що вивозиться за межі митної території України;

Експертиза якості та кількості ОБ'ЄКТ*, що ввозиться на митну територію України;

Аналіз асортименту, експертиза ОБ'ЄКТ* та особливості тарифного регулювання його імпорту;

Аналіз асортименту, експертиза та особливості тарифного регулювання ввезення ОБ'ЄКТ* з метою випуску у вільний обіг на митній території України;

Аналіз асортименту, експертиза ОБ'ЄКТ* та особливості нетарифного регулювання його експорту;

Аналіз асортименту, експертиза та особливості нетарифного регулювання остаточного вивезення ОБ'ЄКТ* за межі митної території України;

Ідентифікація та особливості класифікації для митних цілей ОБ'ЄКТ*, що ввозиться на митну територію України;

Ідентифікація та особливості класифікації для митних цілей ОБ'ЄКТ*, що вивозиться за межі митної території України;

Ідентифікація та контроль за доставкою ОБ'ЄКТ* до митниці призначення;

Ідентифікаційна експертиза та класифікація для цілей митного оформлення ОБ'ЄКТ*;

ОБ'ЄКТ*: особливості сучасного асортименту, експертизи та митно-тарифне регулювання його імпорту;

ОБ'ЄКТ*: особливості сучасного асортименту, експертизи та митно-тарифне регулювання його експорту.

Наведені рекомендації не є обов'язковими. Тема кваліфікаційної роботи може бути відображенням комплексу питань з інших напрямів, якщо це необхідно для вирішення поставленого завдання.

2. Методичні рекомендації щодо змісту окремих складових кваліфікаційної роботи

Зміст роботи повинен відповідати назві її теми та виданому завданню, бути спрямованим на дослідження і вирішення проблем, які виникають у товарознавчій, підприємницькій, управлінській, експертній, митній, науковій діяльності у сфері товарного обігу та захисту прав споживачів.

Зміст кожного розділу кваліфікаційної роботи визначається обраною темою студентом або разом із науковим керівником. Студент самостійно або разом із науковим керівником здійснює добір інформаційних джерел: монографій, наукових статей, Інтернет-ресурсів, нормативно-правових актів, нормативних документів і складає проєкт плану роботи.

2.1 Анотація

Анотація, обсягом 200–500 слів, має відображати інформацію, яка подана у кваліфікаційній роботі, у такій послідовності:

а) відомості про обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків, кількість джерел за переліком посилань;

б) мету роботи,

в) визначення об'єкта дослідження;

г) методи дослідження та інформаційне забезпечення;

д) результати дослідження;

е) рекомендації щодо використання результатів дослідження;

ж) значущість роботи.

2.2 Зміст

Зміст має включати: вступ; найменування всіх розділів, підрозділів, пунктів, (підпунктів); висновки; рекомендації; перелік джерел посилань; додатки із зазначенням сторінок цих складових кваліфікаційної роботи.

2.3 Ключові слова та терміни

Ключові слова – це найбільш поширені (які багаторазово зустрічаються у кваліфікаційної роботи) слова (10 –12 слів чи словосполучень), що є найістотнішими та відображають зміст і сутність роботи.

Якщо у роботі вжито специфічну термінологію, а також використані маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік може бути поданий у кваліфікаційній роботі бакалавра у вигляді окремого списку. Перелік треба друкувати у дві колонки: зліва за абеткою наводять, скорочення, а праворуч – їх детальне розшифрування.

Якщо у кваліфікаційній роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, то їх до переліку не включають, а їх розшифрування наводяться у тексті при першому згадуванні.

2.4 Вступ

У вступі розглядається суть і сучасний стан проблеми, актуальність обраної теми, сутність дослідження, мета і зміст поставлених завдань, формулюється об'єкт і предмет дослідження, вказуються використані методи дослідження та сфера їх застосування, основні положення, що виносяться на захист (наукова значимість і прикладна цінність одержаних результатів), сфера використання результатів роботи, апробація результатів дослідження, перелік публікацій за результатами досліджень; використані інформаційні джерела та програми, програмні продукти; відомості про: назву (підприємства, організації, установи) на матеріалах яких виконана робота, обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків, кількість джерел за переліком посилань

Мета дослідження – кінцевий результат, який повинен бути отриманий за результатами проведеного дослідження. Мета дослідження здебільшого міститься у формулюванні теми. Як правило, її вбачають у виявленні залежностей між певними факторами, з'ясуванні зв'язків між явищами, встановленні умов усунення недоліків у процесах, розкритті можливостей удосконалення процесів, пізнанні закономірностей і тенденцій розвитку тощо. Мета дослідження конкретизується в його завданнях, які дають уявлення про спрямованість кваліфікаційної роботи.

Приклад¹:

Метою роботи є аналіз сучасного асортименту ОБ'ЄКТ*, визначенням методів тарифного і нетарифного регулювання його імпорту та експертиза.

Завдання дослідження – комплекс питань, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети (до них відносять наукові та практичні задачі). Завдання розкривають мету дослідження, і у сукупності повинні відповідати їй.

Приклад:

Для досягнення поставленої мети було заплановано виконання наступних завдань:

- а) з'ясувати стан та тенденції розвитку ринку ОБ'ЄКТ*;
- б) навести класифікацію та характеристику сучасного асортименту ОБ'ЄКТ*;
- в) визначити фактори формування та забезпечення якості ОБ'ЄКТ*;
- г) проаналізувати вимоги до безпечності та якості ОБ'ЄКТ*;
- д) здійснити класифікацію ОБ'ЄКТ* згідно УКТЗЕД для митних цілей;
- е) визначити та проаналізувати тарифні та нетарифні методи регулювання імпорту ОБ'ЄКТ*;
- ж) розробити програму експертизи ОБ'ЄКТ*;
- з) провести ідентифікацію ОБ'ЄКТ*;

¹ З прикладами формулювання складових вступу можна ознайомитись переглянувши кваліфікаційні роботи розміщені у бібліотеці ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка».

и) провести дослідження ОБ'ЄКТ* на відповідність пакування та маркування вимогам нормативно-правових актів та нормативних документів;

к) провести дослідження ОБ'ЄКТ* за органолептичними показниками;

л) сформувати базу даних для проведенні ідентифікації та дослідження ОБ'ЄКТ*.

Об'єкт дослідження – сировина, товар, асортимент продукції (що переміщуються через митний кордон України) підприємства, обраного для дослідження.

Приклад:

Об'єктом досліджень обрано ОБ'ЄКТ*, виготовлений (зазначити повну назву виробника) в (зазначити назву країни виробника).

Предметом дослідження є все, що стосується або пов'язане із об'єктом дослідження: споживні властивості, їх показники та характеристики, класифікація, вимоги до безпечності та/або якості, процедури (алгоритми) митного оформлення (контролю) та експертизи тощо.

Приклад:

Предметом дослідження є класифікація, сучасний асортимент, вимоги до безпечності та якості ОБ'ЄКТ*, методи тарифного та нетарифного регулювання імпорту та експертиза ОБ'ЄКТ* виробництва (зазначити повну назву виробника).

Методи досліджень – надається перелік використаних методів дослідження для досягнення поставлених у кваліфікаційній роботі мети і завдань дослідження.

Приклад:

Методи дослідження використані під час виконання кваліфікаційної роботи: аналітичний, систематизації, кодування, органолептичні, порівняння, фотографічний, узагальнення.

Практичне значення одержаних результатів – перераховуються одержані в кваліфікаційній роботі результати, що мають практичне значення.

Приклад:

Практичне значення одержаних результатів полягає у: систематизації інформації стосовно класифікації та характеристики сучасного асортименту ОБ'ЄКТ*, вимог до безпечності та якості ОБ'ЄКТ*; розробці програми експертизи ОБ'ЄКТ*; формулюванні

класифікаційного рішення щодо класифікації та кодування ОБ'ЄКТ* за УКТЗЕД для митних цілей; створенні баз даних для проведення ідентифікації та експертизи ОБ'ЄКТ*.

Особистий внесок автора – містить перелік складових кваліфікаційної роботи виконаних особисто здобувачем вищої освіти.

Приклад:

Особистий внесок автора полягає у виборі об'єкта та методів дослідження, проведенні аналізу та систематизації інформаційних джерел, ідентифікації ОБ'ЄКТ*, встановленні особливостей класифікації ОБ'ЄКТ* за УКТЗЕД для митних цілей, обробці й узагальненні отриманих результатів досліджень, визначенні та аналізі тарифних і нетарифних методів регулювання імпорту ОБ'ЄКТ*, формулюванні висновків та рекомендацій.

Сфера використання результатів роботи – перераховуються одержані в кваліфікаційній роботі результати, що мають практичне значення і вказується на яких саме підприємствах (організаціях, установах) вони можуть бути використані.

Приклад:

Сфера використання результатів роботи – узагальнені класифікації та характеристика сучасного асортименту ОБ'ЄКТ*, сформована цифрова база даних ОБ'ЄКТ*, розроблена програма експертизи ОБ'ЄКТ*, отримані результати ідентифікації та досліджень можуть застосовуватися під час удосконалення практичної підготовки товарознавців-експертів, при проходженні практики в науково-дослідному центрі «Незалежна експертиза».

Апробація результатів роботи – вказується на яких наукових (науково-практичних) конференціях оприлюднені результати дослідження, що включені до кваліфікаційної роботи.

Приклад:

а) Омельченко Н. В., Браїлко А. С., Ворожбит В. М. Аналіз вимог до безпечності та якості молока та молочних продуктів в Україні та ЄС. Якість і безпечність харчової продукції і сировини – проблеми сьогодення: Матеріали міжнародної конференції (м. Львів, 25 вересня 2020 р.). Львів : Видавництво «Растр-7», 2020. С. 18 – 20, додаток А. 2;

б) подані до друку тези доповідей – Ворожбит В. М., Омельченко Н. В. Питне молоко та молочні продукти: застереження та користь для споживачів. Підприємництво, торгівля: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку : матеріали II Міжнародної

науково-практичної конференції (м. Старобільськ, 26–27 листопада 2020 року), додаток А. 1.

Публікації – надається повний перелік робіт, опублікованих у відкритому друці за темою кваліфікаційної роботи.

Приклад:

Публікації:

а) Омельченко Н. В., Браїлко А. С., Ворожбит В. М. Аналіз вимог до безпечності та якості молока та молочних продуктів в Україні та ЄС. Якість і безпечність харчової продукції і сировини – проблеми сьогодення: Матеріали міжнародної конференції (м. Львів, 25 вересня 2020 р.). Львів : Видавництво «Растр-7», 2020. С. 18 – 20, додаток А. 2;

б) подані до друку тези доповідей – Ворожбит В. М., Омельченко Н. В. Питне молоко та молочні продукти: застереження та користь для споживачів. Підприємництво, торгівля: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Старобільськ, 26–27 листопада 2020 року), додаток А. 1.

Використані інформаційні джерела, бази даних, програми, програмні продукти – зазначаються інформаційні джерела, бази даних, програми, програмні продукти, які були використані автором під час написання кваліфікаційної роботи.

Приклад:

Для написання роботи використані інформаційні джерела Internet, бізнес-портал «Леонорм» (електронні покажчики стандартів; класифікатори міждержавних стандартів та національних стандартів України); професійна довідкова система «Техексперт» для отримання електронних версій міждержавних стандартів; банк термінів національного банку стандартизованих науково-технічних термінів Українського агентства зі стандартизації Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»; комплекс програм з митного законодавства «MD-Office» (нормативно-довідкова база програми «MDEXplorer» під час визначення класифікаційних угруповань та коду згідно з УКТЗЕД, формування інформаційно-аналітичної довідки по коду товару), нормативно-правова база України офіційного веб-порталу Верховної Ради України.

Відомості про роботу: назву (підприємства, організації, установи) на матеріалах яких виконана робота, обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків, кількість джерел за переліком посилань

Приклад:

Робота виконана на матеріалах та на замовлення науково-дослідного центру «Незалежна експертиза», викладена на 120 сторінках, містить 5 розділів, 52 ілюстрації, 5 таблиць, 18 додатків. Перелік джерел посилань налічує 91 примірник.

2.5 Основна частина кваліфікаційної роботи

Текст основної частини кваліфікаційної роботи подається у вигляді окремих розділів. Розділи можуть поділятися на підрозділи, пункти, підпункти. Кожен пункт і підпункт повинен містити закінчену інформацію.

Стан розробки обраної теми подається здобувачем вищої освіти в аналітичному огляді інформаційних джерел відповідно до мети та напрямку досліджень (стан досліджуваної проблеми, аналіз дослідження товарного ринку, стан законодавчої та нормативної бази, потенційний пошук, методичні підходи до експертизи чи порівняльного тестування та митного оформлення товарів).

Здобувач вищої освіти повинен дати загальне уявлення про стан питання і показати розуміння запланованого дослідження та шляхів його вирішення. Стисло, критично висвітлюючи роботу попередників, автор має порушити ті питання, що залишились не вирішеними, і визначити своє місце в розв'язанні проблеми. На засадах теоретичного аналізу, здобувач вищої освіти повинен дійти висновку, що обрана тема або не розкрита, або розкрита лише частково і тому потребує подальшого удосконалення, розробки.

Крім того огляд інформаційних джерел за темою повинен показати: ґрунтовне знайомство зі спеціальною літературою, патентами, нормативно-правовими актами, нормативними документами; вміння критично розглядати різні наукові погляди, виділяти істотне, правильно оцінювати зроблене іншими дослідниками. Матеріали такого огляду потрібно систематизувати у певній логічній послідовності, а не в хронологічному порядку їх публікації. Використані в огляді інформаційні джерела повинні бути занесені до переліку джерел посилань. Слід мати на увазі, що перелік джерел

посилань дозволяє оцінити глибину і рівень кваліфікаційної роботи.

Експериментальна частина роботи може включати в залежності від характеру досліджень декілька розділів або підрозділів.

У розділі організація, об'єкти та методи досліджень подається загальна характеристика діяльності організацій на матеріалах яких здійснювалися дослідження, характеристика об'єкта (тів) дослідження, постановка досліджень, шляхи і методики отримання необхідних даних, показників, тощо. При використанні загальновідомих методик, робляться тільки посилання на джерела, в яких вони викладені. Ці ж джерела обов'язково включаються до переліку джерел посилань. Якщо методики розроблені автором кваліфікаційної роботи, то вони описуються детально з необхідними поясненнями і міркуваннями. Цей розділ кваліфікаційної роботи може включати питання, що стосуються класифікації, кодування товарів певної групи, аналізу вітчизняного та закордонного досвіду щодо цих питань, наприклад, застосування гармонізованої системи класифікації в країні, яка сприяє удосконаленню митного контролю, виконанню робіт під час декларування, ліцензування та квотування, регулювання експорту та імпорту товарів, вивченню кон'юнктури ринку тощо.

Аналізуючи класифікації асортименту товарів певної групи, необхідно виявити переваги і недоліки існуючих класифікацій та з'ясувати їх використання в різних галузях господарювання, зокрема, у сфері виробництва, торгівлі, експертній, митній справі.

В цьому розділі доцільно подати загальну характеристику асортименту досліджуваної групи товарів, тобто вибрати найголовніші ознаки для характеристики, які б сприяли достатньому уявленню про цю групу товарів, яка задовольняє певні потреби споживачів і також могли бути використаними для аналізу та оцінювання наявного на ринку асортименту, проведення ідентифікації та класифікації за УКТЗЕД для митних цілей.

Крім загальної характеристики асортименту групи товарів необхідно дати повну характеристику вибраних для дослідження товарів, використовуючи теоретичні знання та інформацію, яка подана на маркованні, офіційному сайті виробника та в нормативній документації.

В цьому розділі необхідно викласти обрані методи і методики дослідження конкретного об'єкту, тобто охарактеризувати загальнонаукові, органолептичні, вимірвальні (інструментальні),

експертні, економіко-математичні, та інші. А також подати опис застосованих програм та програмних продуктів.

В інших розділах експериментальної частини кваліфікаційної роботи викладаються результати проведених досліджень, їх аналіз. Бажано після кожного розділу або підрозділу робити узагальнюючі підсумки, що значно спрощує формулювання загальних висновків та рекомендацій по роботі.

Структура та зміст **розділу з експертизи** кваліфікаційної роботи, у першу чергу, залежить від питань експертизи та відповідно мети і завдань проведення експертизи, а також від об'єкту дослідження.

Залежно від сфери застосування експертизу поділяються на такі види: товарознавчу; технологічну; екологічну (проекти законодавчих актів, на створення матеріалів, продукції тощо); економічну (фінансову, бухгалтерську); медичну; ветеринарно-санітарну, санітарно-гігієнічну, лікарсько-трудова; криміналістичну; патентознавчу; біологічну; сільськогосподарську тощо

В митних цілях можливе застосування таких видів експертиз: ідентифікаційна, хімічна, класифікаційна, технологічна, матеріалознавча, товарознавча вартісна, екологічна мінералогічна (гемологічна), криміналістична, мистецтвознавча та експертиза вартості.

Зокрема, розділ з експертизи може містити: короткий опис ситуації, що обумовлює актуальність чи потребу проведення експертизи; час і місце проведення експертизи; підстави для проведення експертизи; відомості про замовника експертизи; відомості про експертів; об'єкт експертизи; додатково надані документи; питання експертизи; використані нормативні документи, нормативно-правові акти та джерела літератури; використані методи; використані прилади; розроблену програму проведення експертизи; ідентифікацію об'єкта; проведені дослідження об'єкта експертизи, необхідні для відповіді на питання експертизи; класифікацію об'єкта згідно з УКТЗЕД для митних цілей (при експорті); сформульовані відповіді на питання експертизи.

Відповідно до конкретної ситуації, що буде вирішуватися у кваліфікаційній роботі, разом з науковим керівником необхідно визначитися, які саме види експертизи будуть використані під час виконання кваліфікаційної роботи.

Розділ кваліфікаційної роботи з митного оформлення партії

товарів, що ввозиться на митну територію України метою випуску у вільний обіг (чи з метою остаточного вивезення за межі митної території України) повинен містити основні етапи процедури митного оформлення, а саме:

а) аналіз порядку класифікації та кодування об'єкту дослідження за УКТЗЕД із наданням класифікаційного рішення (із застосуванням програми «MDEXplorer»);

б) аналіз законодавчої та нормативної бази, що регулює порядок переміщення об'єкту дослідження через митний кордон України (із застосуванням програми «MDEXplorer»);

в) аналіз (складання) зовнішньоекономічного договору (контракту), щодо переміщення через митний кордон України об'єкту дослідження;

г) підготовка комплекту документів для митного оформлення об'єкту дослідження на митниці з детальним обґрунтуванням необхідності подання окремих видів документів з посиланнями на нормативно-правові акти;

д) здійснення розрахунку митної вартості залежно від умов поставок Інкотермс. Нарахування митних платежів. Обґрунтування всіх дій з посиланням на конкретні чинні нормативно-правові акти;

е) заповнення митної декларації у програмі «MD Declaration» у визначеному митному режимі об'єкту дослідження та характеристику її граф.

У випадку отримання комплекту готових документів, що стосуються конкретної партії товарів, які є об'єктом дослідження, необхідно провести аналіз правильності оформлення пакету документів за зазначеною вище схемою і по можливості внести свої пропозиції щодо вдосконалення митного оформлення даної партії товарів (доцільність розміщення товару на митний ліцензійний склад; видачі його на відповідальне зберігання; можливості його декларування в митниці поза місцем її акредитації) для зниження комерційних витрат підприємства при проведенні оформлення товару. В цьому випадку є можливість в конкретних пропозиціях показати свої знання щодо законодавчої та нормативно-правової бази, яка регулює порядок пропуску об'єкту дослідження через митний кордон України, а також вміння вирішувати конкретні практичні завдання щодо зменшення витрат підприємств при здійсненні ними ЗЕД.

2.6 Висновки

Наводиться стисла характеристика результатів досліджень, здійснених у роботі (згідно сформульованих у вступі завдань дослідження). Вони не повинні підмінятися механічним підсумовуванням висновків по окремих розділах, а мають містити те істотне, що складає підсумкові результати дослідження, а також відображати результати, які винесені на захист кваліфікаційної роботи. Висновки повинні бути конкретними, чіткими, лаконічними, відповідати основному змісту кваліфікаційної роботи, а саме, кожному завданню, які заплановані для досягнення мети роботи та поділятися на пункти.

Приклад:

5. Надане класифікаційне рішення щодо класифікації та кодування ОБ'ЄКТ*: код товару згідно з УКТЗЕД – (зазначається десятизначний код за УКТЗЕД); опис товару – (зазначається опис товару для графи 31 МД).

7. Для відповіді на питання експертизи розроблена програма експертизи № (зазначається номер) ОБ'ЄКТ* за якою передбачено виконання наступних етапів: аналіз наданих документів; підбір нормативно-правових актів та нормативних документів; визначення методів та методик дослідження; встановлення місця та термінів проведення експертизи; ідентифікація об'єкта (ідентифікація спожиткової тари описовим методом; ідентифікація об'єкта описовим методом; характеристика маркування); дослідження об'єкта (аналіз пакування, стану та реквізитів маркування спожиткової тари об'єкта дослідження; дослідження об'єкта за органолептичними показниками); оформлення експертного висновку № (зазначається номер).

2.7 Рекомендації

На підставі одержаних даних наводяться рекомендації щодо використання здобутих результатів. Рекомендації повинні мати конкретний, адресний характер і бути повністю підтверджені результатами виконаної роботи, містити рекомендації щодо вдосконалення процедур експертизи та митного оформлення товару. Текст рекомендацій повинен поділятися на пункти.

2.8 Перелік джерел посилань

Перелік джерел, на які є посилання в основній частині, наводиться у кінці тексту роботи, починаючи з нової сторінки. У відповідних місцях тексту основної частини кваліфікаційної роботи мають бути посилання на відповідне джерело. Перелік джерел посилань слід розмішувати у порядку надання посилань у тексті. Для інформаційних джерел Інтернет обов'язкове посилання на відповідну Web-адресу. Перелік джерел посилань повинен містити 50 – 80 інформаційних джерел. Посилання на підручники, посібники, реферати, курсові, дипломні роботи (не з офіційних депозитаріїв), студопедії не припустиме. Перелік джерел посилань складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи (див. додаток Д).

2.9 Додатки

У додатках кваліфікаційної роботи мають бути розміщені інформаційні матеріали, що становлять базу значних за обсягом аналітичних досліджень за обраною темою і розміщуються на останніх сторінках. Додатки розміщуються відповідно до посилань на них за основним текстом кваліфікаційної роботи.

Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприймання кваліфікаційної роботи, зокрема рекламні матеріали; формули, розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних; інструкції, методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ПК, що розроблені в процесі виконання кваліфікаційної роботи; ілюстрації допоміжного характеру тощо.

3. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота (далі по тексту робота) оформлюється на комп'ютері в редакторі Microsoft Word (у форматі *.doc) з використанням шрифту текстового редактора Word – Times New Roman, розмір – 14 пт, без ущільнення тексту та переносу слів, з полуторним міжрядковим інтервалом з розрахунку не більше 30 рядків на сторінці за умови рівномірного її заповнення та висотою літер і цифр не менш, ніж 1,8 мм. Текст роботи слід друкувати, додержуючись таких розмірів берегів: верхній і нижній – 20 мм,

правий – 10 мм, лівий – 30 мм. Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту і дорівнювати 1,25 мм (у таблицях відступ не роблять). До загального обсягу роботи НЕ входять додатки, перелік джерел посилань, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. При цьому всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають нумерації за загальними правилами. Обсяг основного тексту роботи має становити не менше 60 сторінок.

Роботу роздруковують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм). За необхідності допускається використання аркушів формату А3 (297 x 420 мм).

Помилки й графічні неточності дозволено виправляти підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою з наступним вписуванням на цьому місці правок рукописним або машинним способом між рядками чи на рисунках. Виправлення повинно бути чорного кольору. Допускається не більше двох виправлень на одній сторінці. Роздруковані на комп'ютері програмні документи повинні відповідати формату А4, їх включають до загальної нумерації сторінок роботи і розміщують, як правило, в додатках. Скорочення слів і словосполучень у роботі здійснюють відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, а саме ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ); ДСТУ 6095:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікацій (ГОСТ 7.88-2003, MOD); ГОСТ 7.12-93 Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила; ДСТУ 7093:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами (ГОСТ 7.11-2004, MOD; ISO 832:1994, MOD).

Текст основної частини роботи поділяють на структурні елементи, розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Структурні елементи «ЗМІСТ», «СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «РЕКОМЕНДАЦІЇ», «ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами

симетрично до тексту (абзацний відступ не роблять). Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Пункти і підпункти можуть мати заголовки. Заголовки структурних елементів роботи і заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи. Перенесення слів у заголовку розділу НЕ допускається. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, то їх розділяють крапкою. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка НЕ ставлять. Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів роботи слід друкувати з абзацного відступу з першої великої літери без крапки в кінці. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Пункт може не мати заголовка. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом (за винятком заголовка пункту) має бути два інтервали. Відстань між основами рядків заголовку приймають такою, як у тексті. **НЕ допускається** розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту й підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Прізвища, назви установ, організацій, фірм та інші власні назви у роботі наводять мовою оригіналу. Дозволено транслітерувати власні назви і наводити назви організацій у перекладі на мову роботи, додаючи при першій згадці у тексті роботи оригінальну назву.

3.1 Вимоги щодо нумерації складових роботи

Сторінки роботи, а також розділи, підрозділи, пункти, підпункти, рисунки (малюнки), таблиці, формули слід нумерувати арабськими цифрами БЕЗ знака №, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Титульний аркуш включаються до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки на титульному аркуші не проставляють. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи.

Такі структурні елементи роботи, як **«ЗМІСТ»**, **«СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ»**, **«ВСТУП»**, **«РОЗДІЛ»**, **«ВИСНОВКИ»**, **«РЕКОМЕНДАЦІЇ»**, **«ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ»**,

«ДОДАТКИ» НЕ мають порядкового номера. Усі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумеруються звичайно.

Розділи, підрозділи, пункти і підпункти нумерують арабськими цифрами.

Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення суті роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, 1, 2, 3 і т. д. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера відповідного розділу та порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. В кінці номера підрозділу крапка не ставиться, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводиться заголовок підрозділу, наприклад «2.3 Характеристика методів дослідження».

Пункти повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу або підрозділу. Номер пункту складається з номера розділу, порядкового номера підрозділу та порядкового номера пункту, відокремлених крапкою. Після номера пункту крапку не ставлять, наприклад, 1.1.1 тощо. Номер підпункту складається з номера розділу, порядкового номера підрозділу, порядкового номера пункту і порядкового номера підпункту, відокремлених крапкою, наприклад, 1.1.1.1, 1.1.1.2 і т. д. Після номера підпункту проставляють крапку. Якщо розділ або підрозділ складається з одного пункту, або пункт складається з одного підпункту, його нумерують.

Усі графічні матеріали роботи (ескізи, діаграми, графіки, схеми, фотографії, малюнки, кресленики тощо) повинні мати однаковий підпис: «Рисунок». Рисунок подають відразу після тексту, де вперше посилаються на нього, або якнайближче до нього на наступній сторінці, а за потреби – у додатках до роботи. Якщо рисунки створені не автором кваліфікаційної роботи, при поданні їх у роботі слід дотримуватись вимог чинного законодавства України про авторське право.

Рисунки нумеруються послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рисунок 2.1 – Загальна схема досліджень (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно, під ілюстрацією. Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують

за загальними правилами. Назва рисунка повинна відображати його зміст, бути конкретною та стислою.

Таблиці подають безпосередньо після тексту, у якому її згадано вперше, або на наступній сторінці. На кожену таблицю має бути посилання в тексті роботи із зазначенням її номера.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, наведених у додатках), у межах розділу. З лівої сторони, над відповідною таблицею розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера та назви. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 3.3 – » (третя таблиця третього розділу). Якщо в розділі одна таблиця її нумерують за загальними правилами. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження таблиці» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження таблиці 1.2».

Заголовки колонок таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої літери, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, подають з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Переважна форма іменників у заголовках – однина.

Таблицю, рисунок, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у додатках.

Формули в роботі (якщо їх більше одної) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставиться крапка. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

3.2 Вимоги до оформлення рисунків

Усі графічні матеріали кваліфікаційної роботи (ескізи, діаграми, графіки, схеми, фотографії, рисунки, кресленики тощо) повинні мати однаковий підпис «Рисунок». Рисунок подають одразу після тексту, де вперше посилаються на нього, або якнайближче до нього на наступній сторінці, а за потреби – в додатках до кваліфікаційної роботи.

Виконання рисунків має відповідати положенням ДСТУ 1.5 та ДСТУ 3008:2015.

Графічні матеріали роботи доцільно виконувати із застосуванням обчислювальної техніки (комп'ютер, сканер, ксерокс тощо та їх поєднання) та подавати на аркушах формату А4 у чорно-білому чи кольоровому зображенні.

Рисунки нумерують наскрізно арабськими цифрами, в межах кожного розділу, крім рисунків у додатках. У цьому разі номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера рисунка в цьому розділі, які відокремлюють крапкою, наприклад, «Рисунок 3.2» – другий рисунок третього розділу.

Рисунки кожного додатка нумерують окремо. Номер рисунка додатка складається з позначки додатка та порядкового номера рисунка в додатку, відокремлених крапкою. Наприклад,

«Рисунок В.1 – _____», тобто перший рисунок додатка В.
назва рисунка

Якщо в тексті кваліфікаційної роботи лише один рисунок, його нумерують аналогічно до вищенаведених вимог.

Назва рисунка має відображати його зміст, бути конкретною та стислою. За потреби пояснювальні дані до рисунка подають безпосередньо після графічного матеріалу. Назву рисунка друкують з великої літери та розміщують під ним, наприклад:

Рисунок 1.24 – Основні обов'язкові елементи штрих-кодової позначки GTIN-13:

- 1 – рядок інформаційних та службових знаків штрихового коду;
- 2 – рядок візуально-зчитуваних знаків, що відображує подані в штриховому коді дані у формі, придатній для розуміння людиною;
- 3 – ліва та права вільні зони (зони стабілізації) – обов'язкові елементи штрих-кодової позначки

Рисунок виконують на одній сторінці аркуша. Якщо він не вміщується на одній сторінці, його можна переносити на наступні

сторінки. У такому разі назву рисунка зазначають лише на першій сторінці, пояснювальні дані – на тих сторінках, яких вони стосуються, і під ними друкують: «Рисунок _____, аркуш _____».

3.3 Вимоги до оформлення таблиць

Цифровий матеріал, як правило, повинен подаватися у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку або з поворотом за стрілкою годинника. На всі таблиці мають бути посилання в тексті роботи. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею та друкують симетрично до тексту. Слово «Таблиця – ___» вказують один раз над першою частиною таблиці (рис. 1), над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці ___» із зазначенням номера таблиці. Слово «Таблиця» та її назву пишуть з великої літери нежирним шрифтом. Назва таблиці має відображати її зміст, бути конкретною та стислою, наприклад «Таблиця 3.3 – Характеристика рівнів класифікації об'єкта дослідження».

Таблиця 1.2 – Назва таблиці

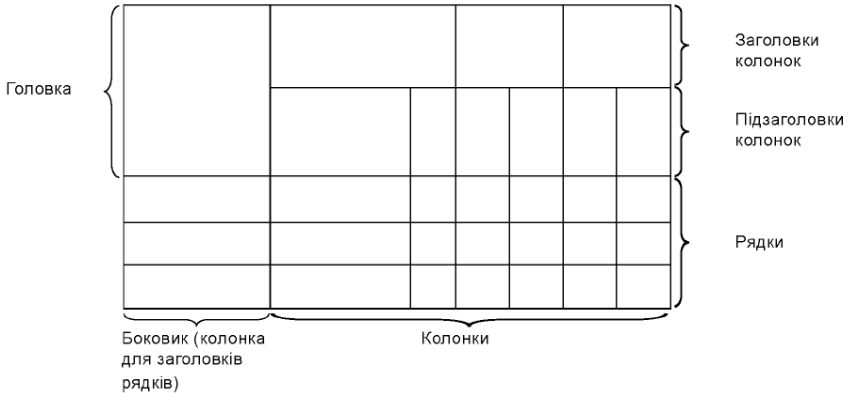

Рисунок 1 – Приклад побудови таблиці

Якщо рядки або колонки таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під одною, або поруч, або переносючи частину таблиці на наступну сторінку, повторюючи в кожній частині таблиці її головку і боковик.

При поділі таблиці на частини допускається її головку або боковик замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф указують в однині. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому – боковик. Коли текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінювати лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те саме», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не можна. Якщо цифрові або інші дані в якомусь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

3.4 Вимоги до оформлення формул

Формули та рівняння подають посередині сторінки симетрично тексту окремим рядком безпосередньо після тексту, у якому їх згадано. До та після кожної формули залишають один вільний рядок.

Пояснення познач, які входять до формули чи рівняння, треба подавати безпосередньо під формулою або рівнянням у тій послідовності, у якій їх наведено у формулі або рівнянні. Пояснення познач треба подавати без абзацного відступу з нового рядка, починаючи зі слова «де» без двокрапки. Позначки, яким встановлюють визначення чи пояснення, рекомендовано вирівнювати у вертикальному напрямку.

Приклад оформлення математичної формули:

«Відомо, що

$$Z = \frac{M_1 - M_2}{\sqrt{\sigma_1^2 + \sigma_2^2}} \quad (2.1)$$

де M_1, M_2 – математичне очікування;

σ_1^2, σ_2^2 – середнє квадратичне відхилення міцності та навантаження».

У формулах і/чи рівняннях верхні та нижні індекси, а також показники степеня, в усьому тексті кваліфікаційної роботи мають бути однакового розміру, але меншими за букву чи символ, якого вони стосуються.

Переносити формули чи рівняння на наступний рядок дозволено лише на знаках виконуваних операцій, які пишуть у кінці попереднього рядка та на початку наступного. У разі перенесення формули чи рівняння на знакові операції множення застосовують знак «х». Перенесення на знаку ділення «:» слід уникати.

Кілька наведених і не відокремлених текстом формул пишуть одну під одною і розділяють комами.

Приклад

$$f_1(x_1 y) = S_1 \quad (2.2)$$

$$f_2(x_1 y) = S_1 \quad (2.3)$$

Числові значення величин з допусками наводять так:

$(65 \pm 3) \%$;

$80 \text{ мм} \pm 2 \text{ мм}$ або $(80 \pm 2) \text{ мм}$.

Діапазон чисел фізичних величин наводять, використовуючи прикметники «від» і «до».

Приклад

Від 1 мм до 5 мм (а не від 1 до 5 мм).

Якщо треба зазначити два чи три виміри, їх подають так: $80 \text{ мм} \times 25 \text{ мм} \times 50 \text{ мм}$ (а не $80 \times 25 \times 50 \text{ мм}$).

Детальнішу інформацію стосовно запису числових значень див. ДСТУ 1.5.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Двокрапку перед формулою ставлять лише у

випадках, передбачених правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) цього потребує побудова тексту, що передує формулі. Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

3.5 Вимоги до оформлення цитат та посилань на перелік джерел

У тексті роботи можна робити посилання на структурні елементи самої роботи та інші джерела. У разі посилання на структурні елементи самої кваліфікаційної роботи зазначають відповідно номери розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, позицій переліків, рисунків, формул, рівнянь, таблиць, додатків.

Посилаючись, треба використовувати такі вирази: «у розділі 4», «див. 2.1», «відповідно до 2.3.4.1», «(рисунок 1.3)», «відповідно до таблиці 3.2», «згідно з формулою (3.1)», «у рівняннях (1.23)–(1.25)», «(додаток Д)» тощо.

Дозволено в посиланні використовувати загальноприйняті та застандартовані скорочення згідно з ДСТУ 3582, наприклад, «згідно з рис. 10», «див. табл. 3.3» тощо.

Посилаючись на позицію переліку, треба зазначити номер структурного елемента роботи та номер позиції переліку з круглою дужкою, відокремлені комою. Якщо переліки мають кілька рівнів – їх зазначають, наприклад: «відповідно до 2.3.4.1, б), 2)».

Посилання на джерело інформації, наведене в переліку джерел посилання, рекомендовано подавати так: номер у квадратних дужках, за яким це джерело зазначено в переліку джерел посилання, наприклад, «у роботах [2]–[3]».

Дозволено наводити посилання на джерела інформації у виносках. У цьому разі оформлення посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань із зазначеного номера.

Цитата в тексті « ... тільки 36 % респондентів відносять процес створення інформаційного суспільства до пріоритетних [3]¹)».

¹ [3] Інформаційна аналітика у сфері науково-технічної діяльності: монографія / В. Д. Пархоменко, О. В. Пархоменко. Київ. 2006. 224 с.

Відповідний опис у переліку джерел посилання:

3. Інформаційна аналітика у сфері науково-технічної діяльності: монографія / В. Д. Пархоменко, О. В. Пархоменко. Київ. 2006. 224 с.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи того друкованого твору слід наводити цитати. Цитати треба передавати точно із збереженням усіх особливостей першоджерела.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці);

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.

3.6 Вимоги до оформлення додатків

Щоб уникнути переобтяження викладу основного матеріалу роботи, у структурному елементі «ДОДАТКИ» вміщують матеріал, що доповнює або унаочнює кваліфікаційну роботу, який:

а) є необхідним для повноти кваліфікаційної роботи, але включення його до основної частини може змінити впорядковане й логічне уявлення про роботу;

б) не може бути послідовно розміщений в основній частині кваліфікаційної роботи через великий обсяг або способи відтворення.

Додатки розміщують у порядку посилання на них у тексті кваліфікаційної роботи.

У додатки можуть бути включені:

а) допоміжні рисунки і таблиці;

б) матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не можуть бути внесені до основного тексту (фотографії; проміжні розрахунки, формули, математичні докази; товаросупровідні документи; протоколи випробувань; висновок метрологічної експертизи; копія технічного завдання або документа, що замінює технічне завдання; інструкції та методики, розроблені у процесі виконання робіт та ін.);

в) опис нової апаратури, приладів, які використовувались під час проведення експерименту, вимірів та випробувань;

г) додатковий перелік джерел, на які не було посилань у кваліфікаційній роботі, але які можуть викликати інтерес користувачів роботи;

д) інша інформація.

Додатки надають, як продовження роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), у кінці після переліку джерел посилань, розміщуючи у порядку появи посилань на них у роботі.

Якщо додатки є продовженням тексту основної частини роботи, нумерація сторінок додатків – це продовження нумерації сторінок кваліфікаційної роботи. Кожен додаток повинен мати заголовок, який друкують вгорі прописними літерами і симетрично до тексту сторінки (абзацний відступ не роблять). Над заголовком, але посередені рядка, друкують слово «ДОДАТОК» і велику літеру української абетки, що позначає додаток. Текст кожного додатка починають з нової сторінки.

Посередині рядка над заголовком прописними літерами друкується слово «ДОДАТОК___» і велика літера, що позначає додаток. Додаток повинен мати заголовок, надрукований під словом «ДОДАТОК___», по центру, прописними літерами, жирним шрифтом, без крапки в кінці. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, Ї, І, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б.

За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділу пункти і підпункти, які слід нумерувати в межах кожного додатку. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; Б.3.1 – підрозділ 3.1 додатка Б; Д.4.1.2 – пункт 4.1.2 додатка Д; Ж.1.3.3.4 – підпункт 1.3.3.4 додатку Ж.

Рисунки, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатку, слід, нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, рисунок А.3 – третій рисунок додатка А; таблиця А.2 – друга таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А. Якщо в додатку один рисунок, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця А.1, формула (В.1).

В посиланнях у тексті додатка на ілюстрації, таблиці, формули, рівняння рекомендується писати: «... на рисунку А.2 ...», «... на рисунку А.1 ...» – якщо рисунок єдиний у додатку А; «... в таблиці Б.3 ...», або «... в табл. Б.3 ...»; «... за формулою (В.1) ...», «... у рівнянні (В.2)».

Джерела, що цитують тільки у додатках, повинні розглядатися незалежно від тих, які цитують в основній частині роботи, і повинні бути перелічені наприкінці кожного додатка в переліку джерел посилань. Форма цитування, правила складання переліку джерел посилань і виноска у додатках аналогічні прийнятим у основній частині роботи. Перед номером цитати і відповідним номером у переліку джерел посилань і виносках ставлять позначення додатка.

Якщо у роботі як додаток наводиться документ, що має самостійне значення (наприклад, патентні дослідження, технічні умови, технічний регламент, атестована методика проведення досліджень, стандарт і інше) та оформлений згідно з вимогами до цього документа, тоді у додатку вміщують його копію без будь-яких змін в оригіналі. У копії цього документа вгорі справа проставляють нумерацію сторінок кваліфікаційної роботи, як належить при нумерації додатка, а знизу – зберігають нумерацію сторінок документа.

У цьому випадку на окремому аркуші друкують великими літерами слово «ДОДАТОК», його позначення великою літерою української абетки, а під ним, симетрично відносно сторінки, друкують назву документа. Аркуш з цією інформацією також нумерують.

3.7 Вимоги до оформлення переліків

Переліки (за потреби) подають у розділах, підрозділах, пунктах і/або підпунктах. Перед переліком ставлять двокрапку (крім пояснювальних переліків на рисунках). Підпорядкованість переліків

позначають малими літерами української абетки, далі – арабськими цифрами, далі – через знаки «тире».

Після цифри або літери певної позиції переліку ставлять круглу дужку.

Приклад

- а) _____;
- б) _____;
- 1) _____;
- 2) _____;
- в) _____.

У разі розвиненої та складної ієрархії переліків дозволено користуватися можливостями текстових редакторів автоматичного створення нумерації переліків (наприклад, цифра–літера–тире).

Текст кожної позиції переліку треба починати з малої літери з абзацного відступу відносно попереднього рівня підпорядкованості.

3.8 Вимоги до оформлення приміток

Примітки подають у кваліфікаційній роботі, якщо є потреба в поясненнях змісту тексту, таблиць, рисунків. Примітки подають безпосередньо за текстом, під рисунком, але перед його назвою; або в кінці таблиці. Одну примітку не нумерують. Слово «Примітка» друкують з великої літери шрифтом меншого розміру з абзацу і після неї ставлять крапку. В тому ж самому рядку через проміжок з великої літери друкують текст примітки.

Приклад

Примітка. _____

Якщо приміток дві і більше, їх нумерують послідовно арабськими цифрами з крапкою. Після слова «Примітки» ставлять двокрапку і з нового рядка з абзацу після номера примітки з великої літери подають текст примітки.

Приклад

Примітки:

- 1. _____
- 2. _____.

3.9 Вимоги до оформлення переліку джерел посилань

Перелік джерел, на які є посилання в основній частині роботи, наводять у кінці тексту роботи перед додатками на наступній сторінці.

У переліку джерел посилання бібліографічні описи подають у порядку, за яким джерела вперше згадують у тексті. Порядкові номери бібліографічних описів у переліку джерел мають відповідати посиланням на них у тексті роботи (номерні посилання).

Бібліографічне посилання – це сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документа інший документ, що є необхідними й достатніми для його загальної характеристики, ідентифікування та пошуку.

Об'єктами бібліографічного посилання можуть бути всі види опублікованих чи неопублікованих документів або їхні складники на будь-яких носіях інформації (зокрема в телекомунікаційних мережах).

Вимоги до оформлення бібліографічного посилання розроблені у відповідності до:

ДСТУ 3008:2015 Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання;

ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання;

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT);

ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.80-2000, IDT);

ДСТУ 7157:2010 Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості;

ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ);

ДСТУ 6095:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікацій (ГОСТ 7.88-2003, MOD);

ГОСТ 7.12-93 Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила;

ДСТУ 7093:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами (ГОСТ 7.11-2004, MOD; ISO 832:1994, MOD).

Основні види бібліографічних посилань, загальні положення щодо їхнього складу й структури, а також правила складання та розміщування в документах (виданнях, депонованих документах тощо) установлені ДСТУ 8302:2015. Стандарт поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації.

Бібліографічні відомості про цитовані або згадувані в тексті документи на будь-яких носіях інформації, що є об'єктами бібліографічного посилання, мають бути достатніми для їхньої загальної характеристики, ідентифікування та пошуку.

Елементи бібліографічного запису (заголовок і бібліографічний опис) та знаки пунктуації в бібліографічному посиланні, незалежно від його призначення та виду, подають згідно з ДСТУ ГОСТ 7.80 і ДСТУ ГОСТ 7.1 з урахуванням таких особливостей:

а) у заголовку бібліографічного запису подають відомості про одного, двох чи трьох авторів, при цьому імена цих авторів у бібліографічному описі у відомостях про відповідальність (за навскісною рисою) не повторюють;

б) за потреби у заголовку бібліографічного запису позатекстового посилання можна зазначати більше ніж три імені авторів;

в) замість знака «крапка й тире» («—»), який розділяє зони бібліографічного опису, в бібліографічному посиланні рекомендовано застосовувати знак «крапка» (при цьому в межах одного документа застосування в бібліографічних посиланнях розділових знаків уніфікують); відомості, запозичені не з титульної сторінки документа, дозволено не брати у квадратні дужки;

г) після назви дозволено не зазначати загального позначення матеріалу («Текст», «Електронний ресурс», «Карти», «Ноти» тощо – перелік згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1);

д) у складі вихідних даних дозволено не подавати найменування (ім'я) видавця;

е) у складі відомостей про фізичну характеристику документа можна зазначати або його загальний обсяг (наприклад: 285 с.), або номер сторінки, на якій подано об'єкт посилання (наприклад: С. 19);

ж) дозволено не наводити відомостей про серію та Міжнародний стандартний номер (ISBN, ISMN, ISSN).

В усіх елементах бібліографічного опису (за винятком основної назви документа й відомостей, що належать до назви та містять одне слово) дозволено скорочувати окремі слова та словосполучення згідно з ДСТУ 3582, ДСТУ 6095, ДСТУ 7093, ГОСТ 7.12.

Джерелами інформації для складання бібліографічного посилання на електронний ресурс є титульний екран, основне меню, програма, головна сторінка сайту чи порталу, що містять відомості про автора, назву, відповідальність, перевидання (версію), місце та рік видання. Основним джерелом інформації є титульний екран. За потреби використовують й інші джерела інформації: етикетку на фізичному носіїві електронного ресурсу, технічну та іншу супровідну документацію до нього або контейнер, коробку, конверт тощо (згідно з ДСТУ 7157).

Бібліографічне посилання складають як на електронні ресурси загалом (електронні документи, бази даних, портали чи сайти, веб-сторінки, форуми тощо), так і на їхні складники (розділи та частини електронних документів, порталів чи сайтів; публікації в електронних серіальних документах, повідомлення на форумах тощо) згідно з загальними правилами та з урахуванням зазначених у ДСТУ 8302:2015, ДСТУ 7157:2010 особливостей (додаток Д).

4. Організація виконання кваліфікаційної роботи та її захисту

Тематику кваліфікаційної роботи розробляє випускова кафедра товарознавства, торговельного підприємництва та експертизи товарів згідно освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» з урахуванням актуальних проблем галузі, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави.

Тему кваліфікаційної роботи закріплюють персонально за кожним здобувачем вищої освіти на початку навчання на бакалавраті рішенням ради навчально-наукового інституту торгівлі,

обслуговуючих технологій та туризму. У разі необхідності тема кваліфікаційної роботи може бути скоригована, але не пізніше ніж за два місяці до її захисту.

Доцільно дотримуватися у подальшому принципу наступності наукових напрямків дослідження кваліфікаційної роботи бакалавра у виконанні кваліфікаційної роботи магістра, а також спрямовувати зміст навчальних дисциплін індивідуального плану та всіх видів виробничих практик здобувача вищої освіти на виконання завдань кваліфікаційної роботи.

4.1 Обов'язки наукового керівника

Керівництво кваліфікаційними роботами зазвичай здійснюють провідні викладачі випускової кафедри товарознавства, торговельного підприємництва та експертизи товарів, які мають науковий ступінь кандидата або доктора наук та успішно здійснюють науково-дослідну роботу.

Призначаючи керівника, ураховують принцип наступності наукового керівництва студентською науковою роботою на попередніх курсах навчання, а також наукові інтереси здобувача вищої освіти.

У випадку виконання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи комплексного інтегруючого характеру з кількох галузей наук допускається призначення, крім наукового керівника, одного чи більше консультантів.

Основними обов'язками наукового керівника кваліфікаційної роботи є:

а) допомога здобувачу вищої освіти у виборі теми кваліфікаційної роботи;

б) участь у складанні індивідуального плану й систематична перевірка його виконання здобувачем вищої освіти;

в) надання систематичних консультацій з питань порядку, послідовності виконання кваліфікаційної роботи, визначення змісту та обсягу відповідних частин роботи;

г) надання допомоги здобувачу вищої освіти у визначенні переліку питань і практичних матеріалів, які належить вивчити й зібрати під час виробничих метрологічної та переддипломної (експертної) практик;

- д) допомога в доборі наукових джерел, інших матеріалів, які доцільно використовувати під час виконання кваліфікаційної роботи;
- е) надання консультацій за змістом кваліфікаційної роботи;
- ж) перевірка виконання здобувачем вищої освіти проміжних етапів і всієї роботи й надання допомоги в її науковому редагуванні;
- з) вирішення питання про допуск роботи до попереднього захисту на засіданні випускової кафедри;
- и) складання відгуку про кваліфікаційну роботу з її ґрунтовною характеристикою відповідно до критеріїв оцінювання.

4.2 Обов'язки консультанта:

- консультування бакалавра зі спеціальних питань, допомога в доборі спеціальної літератури;
- контроль якості роботи;
- підготовка рецензії на окремі спеціальні питання та рішення, які здійснено у кваліфікаційній роботі та їх оцінка.

4.3 Обов'язки здобувача вищої освіти

Здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зобов'язаний:

- а) обрати тему кваліфікаційної роботи;
- б) скласти індивідуальний план щодо її виконання;
- в) визначити перелік питань і практичних матеріалів, які належить вивчити й зібрати під час виробничих практик;
- г) підібрати наукові джерела, які доцільно використати під час виконання кваліфікаційної роботи;
- д) підготувати кваліфікаційну роботу відповідно до індивідуального графіка та згідно з рекомендаціями до виконання кваліфікаційних робіт в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»;
- е) дотримуватися принципів академічної доброчесності;
- ж) подати підготовлений електронний варіант кваліфікаційної роботи відповідальній особі з питань етики та академічної доброчесності для перевірки на наявність плагіату;
- з) публічно та відкрито захистити кваліфікаційну роботу перед

ЕК, продемонструвавши рівень особистої професійної кваліфікації, уміння самостійно здійснювати пошук і вирішувати конкретні професійні завдання.

Здобувачі вищої освіти та їхні наукові керівники не рідше, ніж один раз на семестр, звітують на засіданнях випускової кафедри товарознавства, торговельного підприємництва та експертизи товарів про хід виконання кваліфікаційної роботи (результати розгляду поточних результатів роботи фіксують у протоколі засідання випускової кафедри).

4.4 Процедура підготовки до захисту

Здобувач вищої освіти здійснює підготовку й виконання кваліфікаційної роботи під керівництвом наукового керівника й зобов'язаний подавати йому роботу для перевірки частинами в установлені терміни відповідно до календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи. Недотримання здобувачем вищої освіти узгодженого календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи (несвоєчасне завершення розділів та роботи загалом) розглядається як невиконання ним навчального плану, що може бути підставою для відрахування його з університету як такого, що не виконав навчальний план. Науковий керівник кваліфікаційної роботи перевіряє виконані частини роботи й надає відповідні рекомендації.

Обов'язковим є публічний розгляд поточних результатів кваліфікаційної роботи на засіданнях випускової кафедри товарознавства, торговельного підприємництва та експертизи товарів не рідше, ніж один раз на семестр.

Після усунення всіх зауважень наукового керівника здобувач вищої освіти завершує оформлення роботи й подає її науковому керівнику для підсумкової перевірки на предмет відповідності встановленим вимогам.

За умови належного виконання кваліфікаційної роботи та відсутності в ній плагіату науковий керівник допускає її до попереднього захисту.

Наступним етапом є попередній захист кваліфікаційної роботи в спеціально створеній комісії випускової кафедри, який проводять не пізніше ніж за чотири тижні до захисту роботи. Термін захисту

кваліфікаційної роботи доводять до відома здобувачів вищої освіти не пізніше ніж за два місяці.

Здобувач вищої освіти подає на попередній захист кваліфікаційну роботу в завершеному, але не зшитому вигляді. У разі виявлення несуттєвих недоліків йому може бути надано час для їх усунення. У разі невідповідності роботи встановленим вимогам, наявності суттєвих недоліків, комісія складає й подає на кафедру висновок про недопущення її до захисту.

Після попереднього захисту в разі повної відповідності її встановленим вимогам студент зшиває кваліфікаційну роботу. Електронний варіант кваліфікаційної роботи (для тексту – у форматі doc чи docx та pdf) студент подає до бібліотеки університету (про що ставлять відповідну відмітку на титульній сторінці кваліфікаційної роботи). У разі відсутності відмітки бібліотеки кваліфікаційну роботу не допускають до захисту.

На титульній сторінці кваліфікаційної роботи ставлять підпис здобувача вищої освіти, наукового керівника й завідувача випускової кафедри. У кінці роботи підшивають два порожні файли для розміщення відгуку наукового керівника й рецензії.

Виконану кваліфікаційну роботу не пізніше, ніж за два тижні до захисту, подають науковому керівникові та рецензенту, які в триденний термін складають відгук і рецензію про неї (зразки подано в додатках И, К).

У відгуку науковий керівник відзначає ступінь самостійності у виконанні роботи, здобутки й недоліки, наявність елементів дослідження й узагальнення передового досвіду, обґрунтованість і цінність висновків, робить висновок про можливість рекомендації кваліфікаційної роботи до захисту (додаток И).

Допущена до захисту кваліфікаційна робота підлягає рецензуванню. Унесення змін у кваліфікаційну роботу після складання відгуку наукового керівника та рецензії не допускається.

Кваліфікаційну роботу в електронному вигляді передають до бібліотеки не пізніше ніж за 14 днів до дати захисту. Кваліфікаційну роботу разом з відгуком керівника та рецензією передають на кафедру за 10 днів до початку атестації здобувачів вищої освіти.

Кваліфікаційну роботу не допускають до захисту, якщо вона:

а) містить академічний плагіат (факт плагіату доведено на засіданні кафедри, про що свідчить протокол засідання кафедри);

б) не пройшла попередній захист на випусковій кафедрі, про що свідчить протокол засідання кафедри;

в) представлена науковому керівникові на перевірку з порушенням термінів, установлених календарним графіком здобувача вищої освіти щодо виконання кваліфікаційної роботи;

г) виконана на тему, яку не було вчасно затверджено або скориговано радою навчально-наукового інституту торгівлі, обслуговуючих технологій та туризму;

д) не має відгуку наукового керівника або рецензії;

е) не має відповідної відмітки про передачу електронного варіанта кваліфікаційної роботи до бібліотеки університету на титульній сторінці.

4.5 Порядок рецензування

Закінчена кваліфікаційна робота, яка містить відгук керівника подається завідувачу кафедри, який на підставі цих матеріалів приймає рішення щодо допущення кваліфікаційної роботи до захисту та направляє її на зовнішню рецензію. Рецензування кваліфікаційної роботи доручають висококваліфікованим фахівцям (викладачам і науковцям) університету або представникам роботодавців, зовнішнім стейкхолдерам. Склад рецензентів затверджує завідувач випускової кафедри. Коло наукових та фахових інтересів рецензента повинно відповідати тематиці кваліфікаційної роботи. Рецензент у п'ятиденний термін ознайомлюється з роботою й дає на неї письмову рецензію.

Рецензія повинна відображати (згідно додатка К) позитивні досягнення кваліфікаційної роботи та її недоліки, містити ґрунтовний аналіз змісту роботи, висновок щодо можливості її захисту, рекомендації щодо присвоєння здобувачу вищої освіти певної кваліфікації. Рецензія повинна містити оцінку кваліфікаційної роботи за прийнятою шкалою оцінки знань. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту.

4. 6 Організація, порядок захисту та оцінювання кваліфікаційної роботи

Документом, що надає дозвіл на допуск здобувачів вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи, є наказ ректора університету, підготовлений заступником директора навчально-наукового інституту торгівлі, обслуговуючих технологій та туризму з навчальної роботи. Для проведення захисту кваліфікаційних робіт планують зазвичай не більше 12 осіб (як виняток не більше 15 осіб при збереженні тривалості захисту не більше 6 годин) на один день ЕК (екзаменаційна група).

Перед захистом кваліфікаційної роботи випускова кафедра подає до ЕК:

а) виконану здобувачем вищої освіти кваліфікаційну роботу із записом на ній висновку випускової кафедри про допуск роботи до захисту (за результатами попереднього захисту);

б) письмовий відгук наукового керівника з характеристикою наукової цінності роботи й діяльності здобувача вищої освіти під час виконання ним кваліфікаційної роботи;

в) письмову рецензію на кваліфікаційну роботу;

г) довідку установи (організації) про використання її матеріалів під час написання кваліфікаційної роботи (якщо це передбачено рішенням вченої ради факультету / навчально-наукового інституту);

д) інші матеріали, які характеризують наукову та практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи: друквані статті за темою роботи, документи, що вказують на її практичне застосування, макети, зразки матеріалів, виробів та ін.

У випадку надання негативного відгуку науковим керівником або негативної рецензії остаточне рішення про допуск (недопущення) кваліфікаційної роботи до захисту приймає, за результатами попереднього захисту, випускова кафедра.

До ЕК перед початком її роботи подають мотивоване подання випускової кафедри, оформлене в установленому порядку:

а) щодо надання рекомендації про видачу дипломів з відзнакою;

б) про надання рекомендації щодо публікації та/або впровадження результатів наукових досліджень;

в) про надання здобувачеві вищої освіти за рівнем бакалавра рекомендацій для вступу до аспірантури.

Рішення кафедр, прийняті після початку роботи відповідної ЕК, правових наслідків не мають.

Перед захистом здобувач вищої освіти зобов'язаний ознайомитися з відгуком керівника та рецензією, проаналізувати їх та підготувати відповіді на зауваження.

До захисту **не допускаються** здобувачі вищої освіти, які не виконали навчальний план і на момент подання кваліфікаційної роботи до захисту мають академічну заборгованість.

Засідання ЕК є відкритими та проходять за участю більше ніж половини її складу й за умови обов'язкової присутності голови ЕК. Засідання ЕК оформляють протоколом.

Для розкриття змісту кваліфікаційної роботи здобувачеві вищої освіти надають до 15 хвилин. Після доповіді здобувач вищої освіти відповідає на запитання членів ЕК. Запитання можуть стосуватися теми виконаної роботи або мати загальний характер – у межах дисциплін спеціальності та освітньої програми, які здобувач вищої освіти опановував в університеті. З дозволу голови ЕК запитання можуть ставити всі присутні на захисті. Після відповідей на запитання зачитують відгуки наукового керівника та рецензента (особисто вони або один із членів ЕК). Завершується захист відповіддю здобувача вищої освіти на висловлені у відгуках зауваження.

Доповідь повинна супроводжуватися мультимедійною презентацією. Може бути запропонована наступна структура доповіді:

а) вступна частина (2–3 хвилини); формулювання теми, мети та актуальності роботи, її практичної значущості; коротка характеристика наукових досліджень, стан проблеми, що розглядається;

б) викладення основного змісту роботи та аналіз експериментальної частини (8–10 хвилин). Доповідь бажано супроводжувати ілюстративним матеріалом (графіками, таблицями, рисунками, зразками тощо). В якості одного з варіантів доповіді може бути рекомендовано побудова її відповідно до отриманих висновків.

Оцінювання результатів захисту кваліфікаційної роботи здійснюють у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань:

а) за національною шкалою: відмінно; добре; задовільно; незадовільно.

б) за 100-бальною шкалою:

90 – 100 балів – **відмінно** – відмінне виконання з незначними помилками;

83 – 89 балів – **добре** – вище середніх стандартів, але з деякими помилками;

75 – 82 бали – **добре** – загалом змістовна робота зі значними помилками;

63 – 74 бали – **задовільно** – чітко, але зі значними недоліками;

50 – 62 бали – **задовільно** – виконання відповідає мінімальним критеріям;

менше 50 балів – **незадовільно**.

Оцінюючи кваліфікаційну роботу, беруть до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Оцінки захисту кваліфікаційної роботи виставляє кожен член ЕК. Рішення ЕК про оцінку знань здобувачів вищої освіти та про присвоєння їм кваліфікації і видання дипломів (установленого зразка чи з відзнакою) ухвалюють на закритому засіданні ЕК відкритим голосуванням більшістю голосів членів ЕК, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос голови ЕК є вирішальним.

Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Здобувачам вищої освіти, які отримали позитивні оцінки за передбаченими програмою підготовки формами атестації, рішенням ЕК присуджують ступінь вищої освіти, присвоюють кваліфікацію відповідно до освітньої програми й видають диплом (установленого зразка або з відзнакою). Рішення щодо видачі здобувачеві вищої освіти диплома з відзнакою ухвалює ЕК за результатами атестації та з урахуванням усіх наданих до ЕК матеріалів, які засвідчують, що навчальні й наукові (творчі) досягнення здобувача вищої освіти під час навчання за відповідним рівнем вищої освіти відповідають таким вимогам: здобувач вищої освіти захистив кваліфікаційну роботу з оцінками «відмінно», а також виявив себе в науковій (творчій) роботі, що підтверджено рекомендацією випускової кафедри.

Якщо захист кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, ЕК ухвалює рішення про те, що здобувач вищої освіти не

пройшов атестацію, і в протоколі засідання ЕК йому виставляють оцінку «незадовільно» (0 – 49 балів). У випадку, якщо здобувач вищої освіти не з'явився на засідання ЕК для захисту кваліфікаційної роботи без поважної причини, у протоколі зазначають, що він є не атестованим у зв'язку з неявкою на засідання. Здобувачеві вищої освіти, який не з'явився на засідання ЕК з поважних причин (раптове захворювання здобувача вищої освіти, нещасний випадок, смерть близьких родичів тощо.), підтверджених відповідними документами, за рішенням голови ЕК встановлюють іншу дату складання іспиту або захисту кваліфікаційної роботи під час роботи ЕК, але не пізніше ніж до завершення терміну навчання за відповідною ОП.

Здобувача вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку на захисті кваліфікаційної роботи, відраховують з університету. Йому видають академічну довідку встановленого зразка. У випадках, коли захист кваліфікаційної роботи визнано незадовільним, ЕК встановлює, чи може здобувач вищої освіти подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену випусковою кафедрою, у наступному навчальному році.

У разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, зокрема наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, університет скасовується рішення про присудження йому ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України.

4.7 Розгляд апеляцій

У випадку незгоди з оцінкою здобувач вищої освіти має право подати заяву про апеляцію на ім'я ректора університету (у паперовому вигляді до відділу документообігу або в електронному вигляді на офіційну адресу університету) в день проведення захисту кваліфікаційної роботи з обов'язковим повідомленням про це директорів навчально-наукового інституту торгівлі, обслуговуючих технологій та туризму.

У випадку надходження апеляції розпорядженням ректора створюють комісію для розгляду апеляції. Головою комісії призначають проректора з науково-педагогічної роботи, директора

навчально-наукового інституту торгівлі, обслуговуючих технологій та туризму, їхніх заступників або завідувача навчального відділу.

Комісія розглядає апеляції здобувачів вищої освіти з приводу порушення процедури проведення захисту кваліфікаційних робіт, що могло негативно вплинути на оцінку ЕК. Апеляцію розглядають протягом трьох календарних днів після її подання.

У випадку встановлення комісією порушення процедури проведення атестації, яке вплинуло на результати оцінювання, комісія пропонує ректору університету скасувати відповідне рішення ЕК і провести повторне засідання ЕК у присутності представників комісії з розгляду апеляції.

ДОДАТОК А
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ТОРГІВЛІ,
ОБСЛУГОВУЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТУРИЗМУ

Форма навчання денна (заочна)

Кафедра товарознавства, торговельного підприємництва та експертизи
товарів

Допускається до захисту

Завідувач кафедри _____
(підпис, ініціали та прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему « _____ »

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі»
ступеня бакалавра

Виконавець роботи _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис, дата)

Науковий керівник _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис, дата)

Науковий консультант _____
(за потреби) (науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис, дата)

Рецензент _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Старобільськ 20__

ДОДАТОК Б
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ТОРГІВЛІ, ОБСЛУГОВУЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА ТУРИЗМУ

Затверджую
 Завідувач кафедри _____
(підпис, ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20 __ р.

ЗАВДАННЯ ТА КАЛЕНДАРНИЙ ГРАФІК ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему « _____ »

Студентом(кою) спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі» ступеня бакалавра
Прізвище, ім'я, по батькові _____

Затверджена наказом ректора № _____ від « _____ » _____ 20 __ р.

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Термін фактичного виконання
1	Підбір і вивчення інформаційних джерел, вибір теми, її обґрунтування		
2	Складання і затвердження розгорнутого плану роботи		
3	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи		
4	Підготовка першого розділу роботи		
5	Обґрунтування методів дослідження, підбір програм для виконання окремих розділів на ПК		
6	Написання експериментальної частини		
7	Підготовка графічного матеріалу		
8	Розробка та обґрунтування пропозицій		
9	Оформлення роботи		
10	Подання роботи науковому керівнику		
11	Подання роботи для обговорення на підприємстві, на матеріалах якої виконувалась робота		
12	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій		
13	Подання роботи на кафедру		
14	Подання роботи для зовнішнього рецензування		
15	Подання роботи для захисту		

Дата видачі завдання « _____ » _____ 20 __ р.

Здобувач вищої освіти _____
(підпис)

Науковий керівник _____
(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б.)

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота оцінена на _____
(балів, оцінка за національного шкалою, оцінка за ЄКТС)

Протокол засідання ЕК № _____ від « _____ » _____ 20 __ р.

Секретар ЕК _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

ДОДАТОК В ЗМІСТ

Тема: «СУЧАСНИЙ АСОРТИМЕНТ, ТАРИФНЕ І НЕТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІМПОРТУ ТА ЕКСПЕРТИЗА ОБ'ЄКТ*»

ЗМІСТ

Стор.

КЛЮЧОВІ СЛОВА	
СКРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ	
ВСТУП	
РОЗДІЛ 1 АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	
1.1 Сучасний стан та тенденції розвитку ринку ОБ'ЄКТ*.....	
1.2 Класифікація та характеристика асортименту ОБ'ЄКТ*.....	
1.3 Аналіз вимог до безпечності та якості ОБ'ЄКТ*.....	
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ, ОБ'ЄКТ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
2.1 Загальна характеристика діяльності (зазначається назва підприємства (організації, установи).....	
2.2 Об'єкт дослідження.....	
2.3 Методи дослідження.....	
РОЗДІЛ 3 ТАРИФНЕ ТА НЕТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБ'ЄКТ*, ЩО ВВОЗИТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ МЕТОЮ ВИПУСКУ У ВІЛЬНИЙ ОБІГ	
3.1 Класифікація ОБ'ЄКТ* згідно УКТЗЕД для митних цілей.....	
3.2 Аналітичний огляд нормативно-правових актів, що регламентують порядок переміщення партії ОБ'ЄКТ*, через митний кордон України.....	
3.3 Підготовка комплекту документів необхідного для ввезення партії ОБ'ЄКТ* на митну територію України з метою випуску у вільний обіг.....	
РОЗДІЛ 4 ЕКСПЕРТИЗА ОБ'ЄКТ*	
4.1 Розгляд звернень споживачів (суб'єктів підприємницької діяльності).....	
4.2 Розробка програми експертизи ОБ'ЄКТ*.....	
4.3 Ідентифікація ОБ'ЄКТ*.....	
4.4 Дослідження ОБ'ЄКТ* на відповідність пакування та маркування вимогам нормативно-правових актів та нормативних документів.....	
4.5 Дослідження ОБ'ЄКТ* за органолептичними показниками.....	
ВИСНОВКИ	
РЕКОМЕНДАЦІЇ	
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ	
ДОДАТКИ	

**Тема: «АСОРТИМЕНТ ОБ'ЄКТ*, ЕКСПЕРТИЗА ТА ОСОБЛИВОСТІ
НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЙОГО ЕКСПОРТУ»**

ЗМІСТ

Стор.

КЛЮЧОВІ СЛОВА	
СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ	
ВСТУП	
РОЗДІЛ 1 АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	
1.1 Проблеми та перспективи ринку ОБ'ЄКТ*.....	
1.2 Формування сучасного асортименту ОБ'ЄКТ*.....	
1.3 Фактори формування та забезпечення якості ОБ'ЄКТ*.....	
1.4 Аналіз нормативно-правових актів та нормативних документів, що встановлюють вимоги до безпечності та якості ОБ'ЄКТ*.....	
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ, ОБ'ЄКТ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
2.1 Загальна характеристика діяльності (зазначається назва підприємства (організації, установи).....	
2.2 Об'єкт дослідження.....	
2.3 Методи дослідження.....	
РОЗДІЛ 4 ЕКСПЕРТИЗА ОБ'ЄКТ*	
4.1 Розгляд звернень суб'єктів підприємницької діяльності.....	
4.2 Розробка програми експертизи ОБ'ЄКТ*.....	
4.3 Ідентифікація ОБ'ЄКТ*.....	
4.4 Встановлення відповідності пакування та маркування ОБ'ЄКТ*вимогам нормативно-правових актів та нормативних документів.....	
4.5 Встановлення відповідності органолептичних показників ОБ'ЄКТ* вимогам нормативних документів.....	
4.6 Встановлення відповідності ОБ'ЄКТ* вимогам Технічного регламенту щодо деяких товарів, які фасують за масою та об'ємом у готову упаковку.....	
РОЗДІЛ 4 ОСОБЛИВОСТІ НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБ'ЄКТ*, З МЕТОЮ ОСТАТОЧНОГО ВИВЕЗЕННЯ ЗА МЕЖІ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	
3.1 Класифікація ОБ'ЄКТ* згідно УКТЗЕД для митних цілей.....	
3.2 Особливості нетарифного регулювання експорту ОБ'ЄКТ*.....	
3.3 Підготовка комплексу документів необхідного для остаточного вивезення партії ОБ'ЄКТ* за межі митної території України	
ВИСНОВКИ	
РЕКОМЕНДАЦІЇ	
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ	
ДОДАТКИ	

ДОДАТОК Д
ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Один автор	Сенченко М. Чи вміємо ми читати? // Вісн. Книжкової палати. 2012. № 3. С. 3.
Два, три автори	Денисенко М. П., Догмачов В. М., Кабанов В. Г. Кредитування та ризики: навч. посіб. Київ, 2008. 213 с.
Чотири і більше авторів	Омельченко Н. В., Іщенко В. Л., Мартосенко М. Г., та ін. Українсько-російсько-англійський словник термінів. Товарознавство шкіри. Частина I: навч. посіб. (лист № 1/11-20645 від 26.12.2014 р. Полтава: ПУЕТ, 2015. 262 с.
Багатотомне видання	Енциклопедія історії України: у 10 т./ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін.; НАН історії України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т 9. С. 36-37.
Монографія	Товарознавча оцінка шкурок хутрового кроля: монографія / Калашник О. В., Омельченко Н. В. Полтава, 2013. 139 с. Danylkovych A., Omelchenko N., Lysenko N. Consumer properties of leather materials hydrophobized by alkenyl maleic anhydride composition. Resource-saving technologies for the production of elastic leather materials: collective monograph / edited by A. Danylkovych and O. Korotych. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2020. P. 266–278.
Автореферат	Башта Б. Б. Хімічна модифікація карбоксилвмісних олігоестерів епоксидними сполуками: автореф. дис... канд. хім. наук: 02.00.06. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів, 2015. 21 с.
Дисертація	Міклашевська Ю. Б. Споживні властивості драглеподібних харчових продуктів для

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	спортсменів: дис. ... канд. техн. наук : 05.18.15. Київ, 2017. 212 с.
Патенти	<p>Композиція для фарбування шкіри : пат. на КМ № 41859 Україна: МПК (2009) C09B 45/00 C09B 67/00. № u200900498; заявл. 23.01.2009, опубл. 10.06.2009, Бюл. № 11.</p> <p>Спосіб емульсійного жирування-гідрофобізації шкіри: пат. на КМ № 70418 Україна: МПК С 14 С 3/00. № u21113852 ; заявл. 24.11.2011; опубл. 11.06.2012, Бюл. № 11.</p>
Стаття	<p>Omelchenko N. Dmytrenko V., Lysenko N., Brailko A., Martosenko M. (2019). Development of composition formulations, based on natural bischofite, to protect wood from fire. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. Vol. 5, Issue 10 (111). P. 31–41. doi: https://doi.org/10.15587/1729-4061.2019.181305</p> <p>Лисенко Н. В., Омельченко Н. В., Марстоєнко М. Г. Оцінка якості шкір з гідрофобною обробкою. Східно-Європейський журнал передових технологій. Харків : ЧП «Технологічний Центр». 2015. Том 3. № 11(75). С. 54–60. doi: https://doi.org/10.15587/1729-4061.2015.43344.</p> <p>Омельченко Н. В., Браїлко А. С., Старіков О. В. Особливості визначення оціночної вартості весільної сукні, що перебувала у експлуатації та підлягала хімічній чистці // Торгівля, комерція, підприємництво: збірник наукових праць. 2015. Випуск 18. С. 102–109.</p>
Тези доповіді	Omelchenko N., Drel V., Brailko A. Solving the problem of counterfeit products in Ukraine. Quality and certification of products: Articles from a international scientific and practical conference Dedicated to 100 years from Establishment of

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	<p>University of Economics – Varna (Varna, march 13, 2020). Varna, 2020. P. 118–124.</p> <p>Омельченко Н. В., Браїлко А. С., Панченко С. О. Розробка алгоритму експрес-методики визначення фальсифікації та оцінки якості моторних олив. Актуальні питання експертної та оціночної діяльності: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Старобільськ – м. Полтава, 27–28 листопада 2019 р.). Полтава, 2019. С. 60–63.</p> <p>Омельченко Н. В., Браїлко А. С., Крالیук М. О. Аналіз європейського та українського законодавства, що встановлюють вимоги до засобів індивідуального захисту органів дихання. Інновації в управлінні асортиментом, якістю та безпекою товарів і послуг: матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 5 грудня 2019 р.). Львів, 2019. С. 42–45.</p>
Нормативно-правові акти	<p>Конституція України: Конституція, Закон редакція від 01.01.2020 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 30.08.2020).</p> <p>Про Митний тариф України: Закон України від 04.06.2020 № 674-ІХ// База даних «Законодавство України» / ВР України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text (дата звернення: 30.08.2020).</p> <p>Митний кодекс України: Кодекс України, Закон України редакція від 19.06.2020 № 4495-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text (дата звернення: 30.08.2020).</p>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	<p>Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України редакція від 16.01.2020 № 771/97-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 30.08.2020).</p> <p>Про затвердження Технічного регламенту щодо деяких товарів, які фасують за масою та об'ємом у готову упаковку: Постанова Кабінету міністрів України від 22.02.2020 № 1193 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1193-2015-%D0%BF (дата звернення: 30.08.2020).</p> <p>Про затвердження Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності: Наказ Державної митної служби України редакція від 14.07.2020 № 256 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0256913-20#Text (дата звернення: 30.08.2020).</p>
Міждержавний стандарт	ГОСТ 24831-81. Тара-оборудование. Типы, основные параметры и размеры. Чинний від 01.01.1984. М.: ИПК Издательство стандартов, 2001. 8 с.
Національний стандарт	ДСТУ ГОСТ 9569:2009. Папір парафінований. Технічні умови (ГОСТ 9569-2006, ІДТ). Чинний від 01.04.2010. Київ: Держспоживстандарт України, 2009. 11 с.
Електронний ресурс	Український Класифікатор Товарів ЗЕД 2020 // Товарна номенклатура / MD-Office. Режим доступу: https://www.mdoffice.com.ua/ua/aMDOTNVD2014.GetTNVUA (дата звернення : 30.08.2020).

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	<p>Національні стандарти України // Бізнес-портал «Леонорм». Режим доступу: http://leonorm.com/Default.php?Page=kndselect&catcode=%C4%D1%D2%D3</p> <p>Картка даних терміну маркування товару // Банк даних / ДП «УкрНДНЦ». Режим доступу: http://uas.org.ua/ua/bank-danih/natsionalniy-bank-terminiv/znachennya-termina/?term-id=57009 (дата звернення: 30.08.2020).</p> <p>Trade Heldesk // European Commission. Режим доступу: http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/ (дата звернення: 30.08.2020).</p> <p>Access to European Union law // EUR-lex. Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=en (дата звернення: 30.08.2020).</p>

ДОДАТОК Ж.1
ЗАМОВЛЕННЯ ВІД ПІДПРИЄМСТВА (ОРГАНІЗАЦІЇ, УСТАНОВИ)
НА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

Завідувачу кафедри товарознавства,
торговельного підприємництва та
експертизи товарів Державного
закладу «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»
Сєноґоновій Л. І.

ЗАМОВЛЕННЯ

Науково-дослідний центр (НДЦ) «Незалежна експертиза»
звертається з проханням залучити _____,
(П.І.Б здобувача вищої освіти)

(здобувача вищої освіти денної (заочної) форми навчання зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі» Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка») до проведення товарознавчої експертизи _____ виробництва _____.
(зазначити об'єкт експертизи) (зазначити назву виробника)

Та розробити методичку товарознавчої експертизи _____.
(зазначити об'єкт експертизи)

НДЦ «Незалежна експертиза» зацікавлений у проведенні даного наукового дослідження.

Начальник НДЦ «Незалежна експертиза» _____ Н. В. Омельченко

ДОДАТОК Ж.2
ДОВІДКА ПРО ПРАКТИЧНУ ЗНАЧИМІСТЬ РОБОТИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

Погоджено

Директор навчально-наукового
інституту торгівлі, обслуговуючих
технологій та туризму

_____ В.Ф. Дрель _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

« ___ » _____ 20__ р.

МП

Довідка
про рекомендації щодо впровадження та використання результатів
дослідження по кваліфікаційній роботі в освітньому процесі
Державного закладу «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

здобувач вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(шифр і назва)

освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі»

ступеня бакалавр _____
(денної, заочної форми навчання) (прізвище та ініціали)

на тему « _____ ».

підготовлену на матеріалах _____.

Впровадити такі рекомендації: _____

Здобувач _____
вищої освіти (підпис) (ініціали, прізвище)

Науковий керівник _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

ДОДАТОК Ж.3
ДОВІДКА ПРО ПРАКТИЧНУ ЗНАЧИМІСТЬ РОБОТИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР «НЕЗАЛЕЖНА ЕКСПЕРТИЗА»

Погоджено

Начальник НДЦ «Незалежна експертиза»

_____ Н. В. Омельченко
(підпис) (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

МП

Довідка

**про рекомендації щодо впровадження та використання результатів
дослідження по кваліфікаційній роботі**

здобувач вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(шифр і назва)

освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній справі»

ступеня бакалавр _____
(денної, заочної форми навчання) (прізвище та ініціали)

на тему « _____ ».

підготовлену на матеріалах науково-дослідного центру «Незалежна експертиза».

Результати кваліфікаційної роботи дозволили визначити такі рекомендації:

Здобувач _____
вищої освіти (підпис) (ініціали, прізвище)

Науковий керівник _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

ДОДАТОК И ОРІЄНТОВНА СХЕМА ВІДГУКА НАУКОВОГО КЕРІВНИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Відгук наукового керівника на кваліфікаційну роботу

_____ (прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти)

« _____ »
(назва теми кваліфікаційної роботи)

за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньою програмою «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) рівня

_____ (текст відгуку)

РОБОТА ЗАСЛУГОВУЄ ОЦІНКИ: ВІДМІННО, ДОБРЕ, ЗАДОВІЛЬНО

(потрібне підкресліть)

Увага! Відгук повинен містити:

- а) актуальність теми;
- б) відповідність змісту роботи обраній темі.
- в) рівень повноти розробки питань та окремих проблем.
- г) рівень теоретичної та професійної підготовки здобувача вищої освіти, його здатність до самостійної роботи;
- д) логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, уміння робити висновки;
- е) характеристику здобувача вищої освіти під час роботи над кваліфікаційною роботою (дисциплінованість, наполегливість, підготовленість, своєчасність виконання завдання тощо);
- ж) важливість запропонованих здобувачем вищої освіти рекомендацій для їхнього впровадження в практику роботи підприємств (організацій, установ);
- з) відповідність дослідження вимогам, що висуваються до кваліфікаційної роботи.

Науковий керівник
професор (доцент) кафедри товарознавства,
торговельного підприємництва та
експертизи товарів Державного закладу
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка», _____

_____ (науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис, дата)

_____ (ПІБ)

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційну роботу переглянуто

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ініціали)

може бути допущений(а) до захисту цієї роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ Л. І. Сєногонова

_____ (підпис)

« _____ » 20__ р.

ДОДАТОК К
ОРІЄНТОВНА СХЕМА РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ
РОБОТУ
РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу

(прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти)

« _____ »

(назва теми кваліфікаційної роботи)

за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньою програмою «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого (бакалаврського) рівня

(текст рецензії)

РОБОТА ЗАСЛУГОВУЄ ОЦІНКИ: ВІДМІННО, ДОБРЕ,
ЗАДОВІЛЬНО
(потрібне підкресліть)

Увага! Рецензія повинна містити:

- а) актуальність теми;
- б) висновок про ступінь відповідності виконаної роботи завданню;
- в) характеристику виконання розділів і ступінь використання останніх досягнень науки і техніки;
- г) практичну цінність в цілому або окремих частин;
- д) наявність оригінальних або цікавих рішень;
- е) наявність у роботі рекомендацій та їх обґрунтування;
- є) якість оформлення кваліфікаційної роботи;
- ж) оцінку позитивних рис роботи та недоліків;
- з) оцінку роботи за прийнятою шкалою оцінки знань

Рецензент

(посада, місце роботи, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

« _____ » 20__ р.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Загальні рекомендації щодо вибору об'єкта та теми кваліфікаційної роботи	7
4.6 Структура кваліфікаційної роботи	8
1.2 Тема кваліфікаційної роботи	8
1.3 Рекомендовані напрями досліджень та тематика кваліфікаційних робіт	10
2. Методичні рекомендації щодо змісту окремих складових кваліфікаційної роботи	12
2.1 Анотація	12
2.2 Зміст	13
2.3 Ключові слова та терміни	13
2.4 Вступ	13
2.5 Основна частина кваліфікаційної роботи	18
2.6 Висновки	22
2.7 Рекомендації	22
2.8 Перелік джерел посилань	23
2.9 Додатки	23
3. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	23
3.1 Вимоги щодо нумерації складових роботи	25
3.2 Вимоги до оформлення рисунків	27
3.3 Вимоги до оформлення таблиць	29
3.4 Вимоги до оформлення формул	30
3.5 Вимоги до оформлення цитат та посилань на перелік джерел	32
3.6 Вимоги до оформлення додатків	33
3.7 Вимоги до оформлення переліків	35
3.8 Вимоги до оформлення приміток	36
3.9 Вимоги до оформлення переліку джерел посилань	37
4. Організація виконання кваліфікаційної роботи та її захисту	39
4.1 Обов'язки наукового керівника	40
4.2 Обов'язки консультанта	41
4.3 Обов'язки здобувача вищої освіти	41
4.4 Процедура підготовки до захисту	42

4. 5 Порядок рецензування	44
4. 6 Організація, порядок захисту та оцінювання кваліфікаційної роботи	45
4.7 Розгляд апеляцій	48
Додатки	50

Навчально-методичне видання

**Омельченко Н.В., Дрель В.Ф., Браїлко А.С.,
Лисенко Н.В.**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ТА
ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
для студентів спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітньої програми «Товарознавство та експертиза в митній
справі»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

За редакцією авторів
Комп'ютерний макет – _____
Коректор – _____

Здано до склад. __. __. 2021 р. Підп. до друку __. __. 2021 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. **3.7**. Наклад 50 прим. Зам. № __.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Державного закладу
„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
Пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, Луганська обл., 92703.
т./ф: 06461-2-40-61, 073-41-303-23, 050-802-91-99

e-mail: mail@luguniv.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від .04.2009 р.